

greppa näringen

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Axplock från Greppa Näringens fosforkampanj

Johan Malgeryd

2018-11-08

- › Länsstyrelserna och rådgivarna ska känna till
 - › vilka fosforrelaterade rådgivningar som erbjuds inom Greppa Näringen.
 - › vilka effekter fosforrelaterade åtgärder har på miljön.
- › Rådgivarna ska genomföra fler fosforrelaterade rådgivningar.
- › Lantbrukarna ska känna till
 - › vilka åtgärder som kan minska fosforförlusterna från gården.
 - › vilka effekter åtgärder för att minska fosforförlusterna ger.
 - › vilka stöd som finns att söka för fosforrelaterade åtgärder.
- › Lantbrukarna ska genomföra fler fosforrelaterade åtgärder.

Aktiviteter inom fosforkampanjen

- › Enskild rådgivning
- › Rådgivarkurser
- › Nytt eller förbättrat rådgivningsunderlag
- › Nyhetsbevakning
- › Marknadsföring
- › Prioritering av rådgivningen
- › Demo- och fältdagar för lantbrukare
- › Visa på vägar att tackla hinder
- › Dialog med andra målgrupper
- › Fosforenkät till lantbrukare våren 2018

Fosforrelaterad rådgivning

Modul	Antal registrerade besök		
	Snitt 2011-2015	2016	2017 (t.o.m. 180306)
11B Fosforstrategi	101	155	92
11C Kväve- och fosforstrategi, potatis	8	8	5
11D Kväve- och fosforstrategi, grönsaker	2	5	0
12A Markpackning	109	132	76
12B Växtföljd och bördighet	61	25	38
14A Våtmarksplanering	247	185	179
14B Skötsel/restaurering av våtmark	47	25	30
14D Översyn av dränering	80	76	87
16A Precisionsodling	32	23	26
16B Test av mineralgödselspridare	60	53	44
41A-C Utfodringskontroll – nöt	410	249	257
50A-B Utfodringskontroll – gris	31	24	4
Summa	1188	960	838

- › Fånga fosfor, Linköping 160428
- › Fosfor i fokus, Uppsala 170201-02
- › Dessutom: Översyn av dränering, Nya verktyg för precisionsodling och ERFA-träff Test av mineralgödselspridare

Nytt eller förbättrat rådgivningsunderlag

www.greppa.nu/administration/radgivningsmoduler/fosforstrategi.4.1c0ae76117773233f780008237.html

greppa näringen

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Checklista – riskfaktorer för fosforförluster samt förslag till motåtgärder

2016-04-05

Foto: Anuschka Heeb

2017-06-26

Körschema, modul 11B Fosforstrategi

Körschemat är framtaget utifrån de grupparbetsen som hölls på Greppa Nätverket rådgivningsmoduler i fokus i Uppsala den 1-2 februari 2017.

Förberedelser innan gårdsbesöket

- › Läs på om gården så du känner dig förberedd
- › Ta reda på den information som finns om gården i Greppas administratörs system GNT-ADM, såsom gårdsbekräftning, rådgivningsplan, utförda rådgivningsmoduler och växt-näringsplaner.
- › Läs igenom brev från tidigare rådgivningar.
- › Titta hur fosforbalansen har sett ut i de växtämningsplaner som har gjorts på gården.
- › Gå in på växtskartan i VITS, <https://vts.lantbruk.se/>, för att ta reda på inom vilket avrinningsområde gården ligger och vilken fosforstatus det är i anslutande vattendrag.
- › Undersök om det går att ta reda på fosforhalten i fäls ett specifikt vattendrag. Hör eventuellt efter med kommunen eller lantstyrelsen om det finns aktuella provtagningar. Enskilda avlopp har prioriterats i många kommuner. En fråga som ofta ställs kommer vid fosforrådgivningen är hur stor del av fosforproblematiken som lantbruket står för.
- › Förbered underlagsmaterial att ta med, såsom kökbok, kökbordsmaterial, praktiska råd och checklista för fosforförluster samt förslag på motåtgärder.
- › Ta fram kartor över gården (topografisk karta, blockkarta från SAM-analys, eller utdrag från VITS).
- › Om ställgödsel används: på gården - ta reda på om lantbrukaren har någon gödselanalys. Ta med gödselanalys ut vid gårdsbesöket om det inte finns någon aktuell gödselanalys.
- › Ta reda på om det finns en aktuell markkarta (ej äldre än 10 år). Ta eventuellt med information om markkartering.

Vid gårdsbesöket

- › Börja med att bekanta dig med lantbrukaren genom att vittna av så att gårds-beskrivningen fortfarande är aktuell och låt lantbrukaren presentera sig. Använd ut för den sociala delen så det är en förutsättning för att bygga upp ett förtroende för dig som rådgivare.
- › Anpassa bakgrundsinformationen om fosfor utifrån lantbrukarens kunskapsläge. En underlagsmaterial finns i kökbordsmaterialet.
- › Visa exempelbilder på situationer där det är risk för fosfordräktage.
- › Utvärdera eventuellt markkarta och lägg in gödningsstrategi för fosfor i VERA. Ta vid behov även fram ett förslag på ändrad gödningsstrategi för att förbättra utnyttjandet av fosfor.
- › Att ha kartor som underlagsmaterial gör diskussionen mer konkret trots att man sitter inomhus. Det gör det lättare att koppla ihop teorin med praktiken.

Sida 1(3)

- › 28 nyheter med fosforanknytning 2016
- › 26 under 2017 + 9 under första kvartalet 2018

Några exempel:

Datum	Aktivitet	Rubrik
2016		
2016-01-22	Greppa-nyhet	Specialdäck gav lika låg packning som band
2016-02-06	"	Tung utvärdering av odling av fånggrödor
2016-02-12	"	Stora variationer när våtmarker fångar fosfor
2016-02-19	"	Fosfor i foderstaten ökar trots sänkta normer
2016-03-01	"	Effektivt med små fältdammar
2016-03-11	"	Alvens egenskaper är avgörande för fosforläckage
2016-04-12	"	Forskare granskade miljörådgivare
2016-04-19	"	Så kan höga fosforhalter i jorden minskas
2016-04-26	"	Satsning ska minska fosforläckage från lantbruket
2016-04-29	"	Aluminium i kornas drivgång halverade fosforläckaget
2016-05-13	"	Internationellt projekt ska minska läckaget till Östersjön
2016-05-20	"	Stora skillnader mellan de nordiska länderna
2016-05-27	"	Storskaliga forsfornyheter
2016-05-31	"	Miljöstöd får motsatt effekt
2016-06-10	"	Kritik mot studie av miljöstöd
2016-06-28	"	Stallgödsel på fosforrika jordar

Dags att se över dräneringen?

Sök stöd för täckdikning och kalkfilterdike

Win-win
för dig
och miljön!

Sök stöd för att
strukturkalka din lerjord

Fosfor gör nytta på åkern

Se till att den stannar där!

Gräsbevuxna skyddszoner kan anläggas både längs vattendrag och inne i fält där det finns risk för erosion eller översvämning, så kallade anpassade skyddszoner. Skyddszonerna fångar upp jordpartiklar och hindrar fosfor från att lämna fältet. Du kan söka miljöersättning för skyddszoner inom känsliga områden enligt Nitratdirektivet.

Passa på att söka miljöersättning för skyddszoner i årets SAM-ansökan.

Funderar du på vilka åtgärder
som passar bäst på din gård?
– Prata med Greppa Nätverkets rådgivare
www.greppa.nu

Fånga fosfor!

Sök stöd för att anlägga och sköta
fosfordammar och våtmarker

Fokus på fosfor i framkant

Greppa Nätningen satsar just nu på att öka kunskapen om fosforflöden från landbruket. Under 2016 var det Västra Götalands län som satsade allra mest på rådgivning och gruppaktiviteter kring fosfor, och har därför utsåtts till "Årets fosforlän".

Landbrukarna, rådgivarna och Länsstyrelsen har gemensamt satsat extra på fosforfrågorna de senaste åren. Länsstyrelsen är stort hos landbrukarna.

Kombinera kunskap med erfarenhet
Ossoni att kombinera landbrukarnas kunskap om sina marker med rådgivarens erfarenhet ger rådgivarna förslag på olika åtgärder som minskar risken för fosforflöden. Det finns många områden som berörs, exempelvis dränering, växtmarkplanering, markpackning, göddlingsstrategi och test av spridningsbåda på mineralgödselplanter. Hittills har mer än 400 rådgivningar genomförts med fokus på fosfor sedan kampanjen startade 2016.

Lösasamma åtgärder
Bredarna Dick och Kjell Johansson driver gården Tronberg utanför Beckanda. De brukar drygt 500 hektar, främst kor, där de odlar spannmål, trinkeläsk och oljebär. Högräskor med val avvägda insatser är deras motto.

– Flera året köpte vi en N-sensor, eftersom jag är intresserad av teknik och vet vilken nytta den gör, säger Dick. Vi har själva markkartat och jag vill använda positionstekniken för att jämsa ut ojämheter bland annat i fosfor. Eftersom miljö och ekonomi går hand i hand tycker jag inte att göra en skilja åtgärd. När jag tillsammans med rådgivaren från Greppa Nätningen diskuterade strategier kring fosfor så också grovt några årliga områden, förbättrar Dick.

Vinnande växtmark
Johanna Sjöberg från Hällebo Gård i Grönåsen anlade en växtmark för att minska fosforflödena.

– Andringen var att vi hade ett ryckigt mark som ständigt övervann, säger Johanna. Men det väntar så bra där, så jag ville inte lägga marken i träda. En växtmark blev lösningen, och det blev verkligen en win-win-lösning. En växtmarkslösning är inte Greppa Nätningen så till att växtmark fungerar miljövänligt. Fosfor minskar naturligtvis och jag ser med blotta ögat att vattnet är mycket klarare vid utsläppet, vilket är ett bevis på att den fungerar. Nu kan vi besöka åkermarken runt växtmarken igen och får goda skördar, avslutar Johanna.

Potential för rådgivning
Situationen är att Greppas rådgivning kopplat till fosforflöden i stort sett har ett utsläpp, vilket är ett bevis på att den fungerar. Några av modulerna har fler nyttor än endast fosfor. Även om rådgivning genomförs i områden med relativt små problem kopplat till fosforflöden finns möjligheter ändå. Med detta sagt finns möjligheter att få en större fosforytta i Greppa-rådgivningen.

Frank Johansson
Erfaren från landbruksutveckling

Eva Magnusson
Erfaren från landbruksutveckling

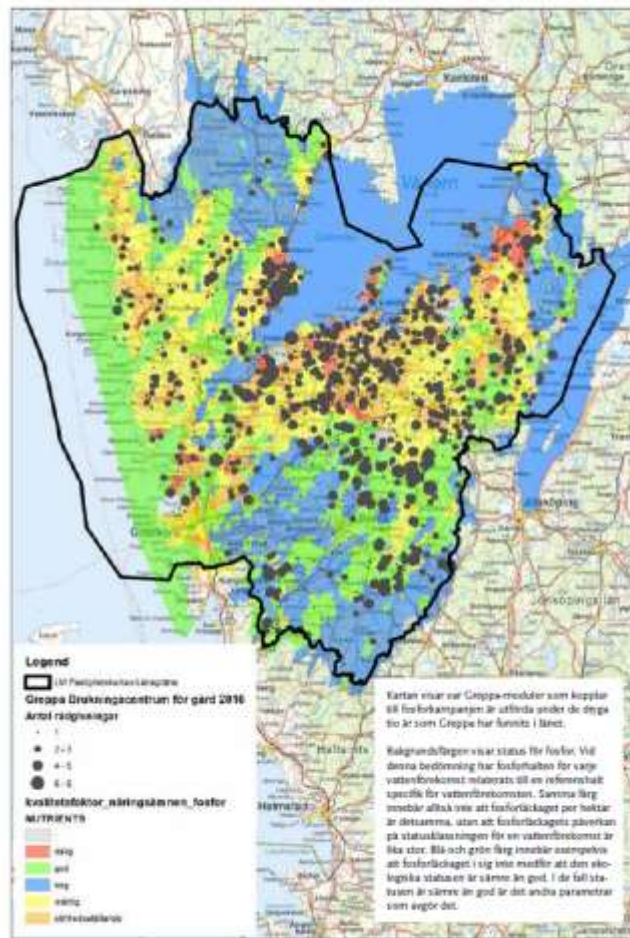
Fakta

Greppa Nätningens fosforkampanj 2016-2017 ska öka rådgivarna och landbrukarnas kunskap om fosforflöden och miljöeffekterna av olika åtgärder.

Modulerna som Greppas fosforkampanj riktar som fosformoduler är:

- 11B Fosforstrategi
- 11C Rykte- och fosforstrategi, potatis
- 11D Rykte- och fosforstrategi, grönsaker
- 12A Markpackning
- 12B Värdet av bördighet
- 14A Växtmarkplanering
- 14B Skötsel/inställning av växtmark
- 14D Övervakning av dränering
- 16A Precisionsodling
- 16B Test av mineralgödselplanter
- 41A-C Utsläppskontroll - nöt
- 50A-Utsläppskontroll - gris

Läs mer om Greppa Nätningens fosforkampanj på greppa.nu/fosforkampanj.

Minskat fosforläckage i fokus på lantbruksmässor i fält

07 juli 2017

Åtgärder för att minska fosforläckage från åkermark stod i fokus när Greppa näringen medverkade på Borgeby fältdagar och Brunnby lantbrukardagar.

På Borgeby visades fosforgödsling till raps som var mer eller mindre väl anpassad. Utifrån markkartering och jordartsbestämning diskuterades gödsling och risk för fosforläckage. Foto: Pernilla Kvarmo

På Borgeby fältdagar var temat i montern strukturskalkning som en effektiv metod för att minska fosforläckage från lerjordar. Strukturskalkning har blivit populärt de senaste åren, delvis för att det gått att få LOVA-stöd (Lokala vattenvårdsåtgärder) för åtgärden. I montern fanns cylindrar med jordprover med och utan strukturskalk. Vatten hade hållits på proverna för att visa genomsläppligheten och jämföra skillnader.

Det fanns också jordprover med olika lerhalt, så att besökarna kunde göra rullprov och försöka bedöma lerhalten. Karttjänsten Markdata.se visades upp och det fanns även en sammanställning över olika miljöstöd som är möjliga att söka.

Demo- och fältdagar för lantbrukare

- › Bl.a. i Östergötland, Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro och Stockholms län
- › Länsstyrelsen och andra regionala och lokala aktörer anordnar
- › Ca 75 träffar med över 1 500 deltagare totalt 2016-2017!

Visa på vägar att tackla hinder

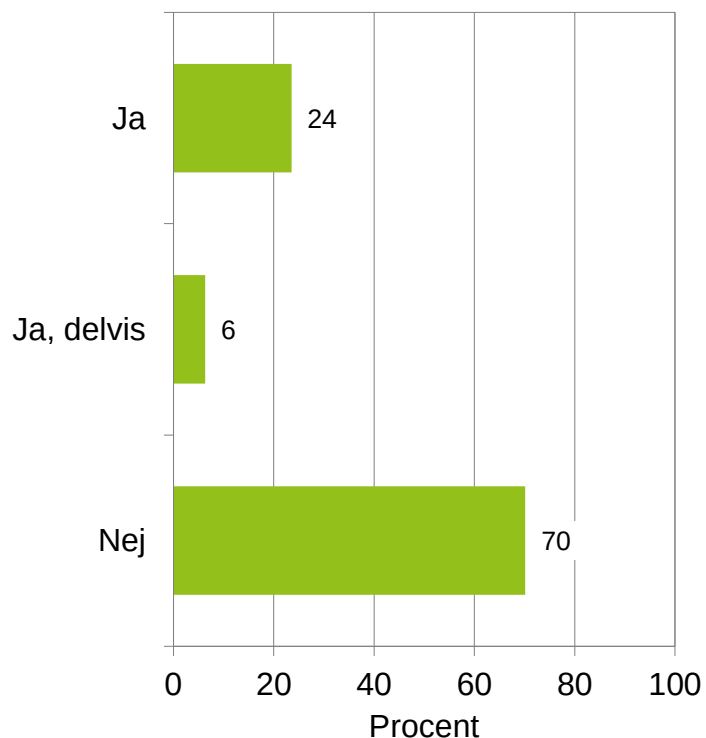
- › T.ex. påverka stödvillkor (bl.a. för anpassade skyddszoner)
- › Peka på hur man tar sig igenom de juridiska processerna när det gäller vattenverksamhet, markavvattnings, omprövning av dikningsföretag m.m.
- › Ansökan om att tillåta strukturkalk i ekologisk odling inskickad till EU-kommissionen

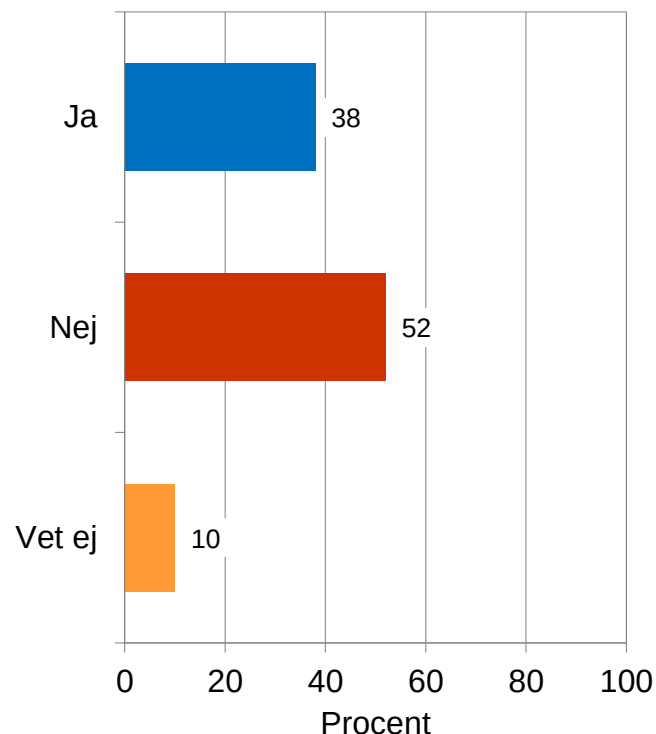
- › Webbenkät, skickades ut till **alla lantbrukare med >20 ha åker** som har en e-postadress i SAM-registret (totalt 13 861 st)
- › Vi fick in **3 887 svar** (28 % svarsfrekvens!)
- › Både **Greppa-medlemmar** och **icke Greppa-medlemmar** har svarat
- › Nordiska Undersökningsgruppen (NU) gjorde jobbet på uppdrag av Greppa Näringen
- › Fördelning mellan län i det närmaste identisk om man jämför dem som svarat med hela urvalet → **hög reliabilitet** enligt NU

Andel EKO, Greppa-medlem eller ej

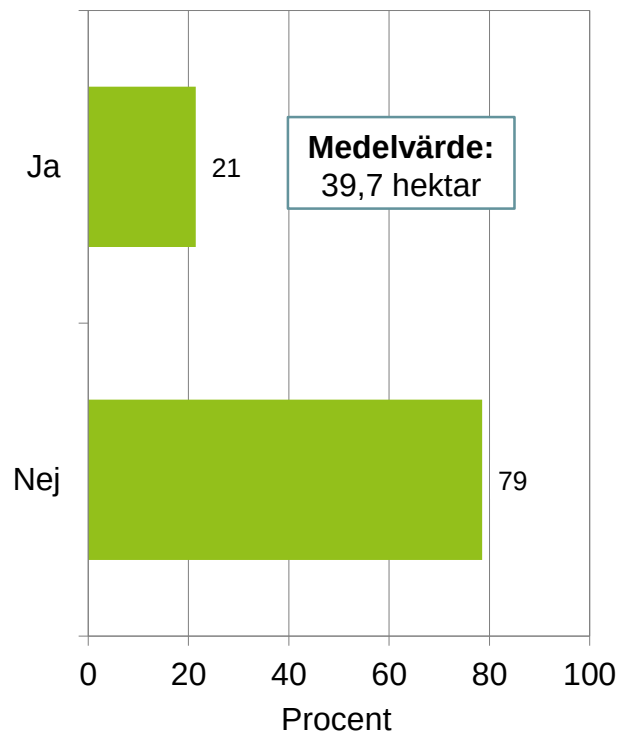
A6. Driver du gården ekologiskt?

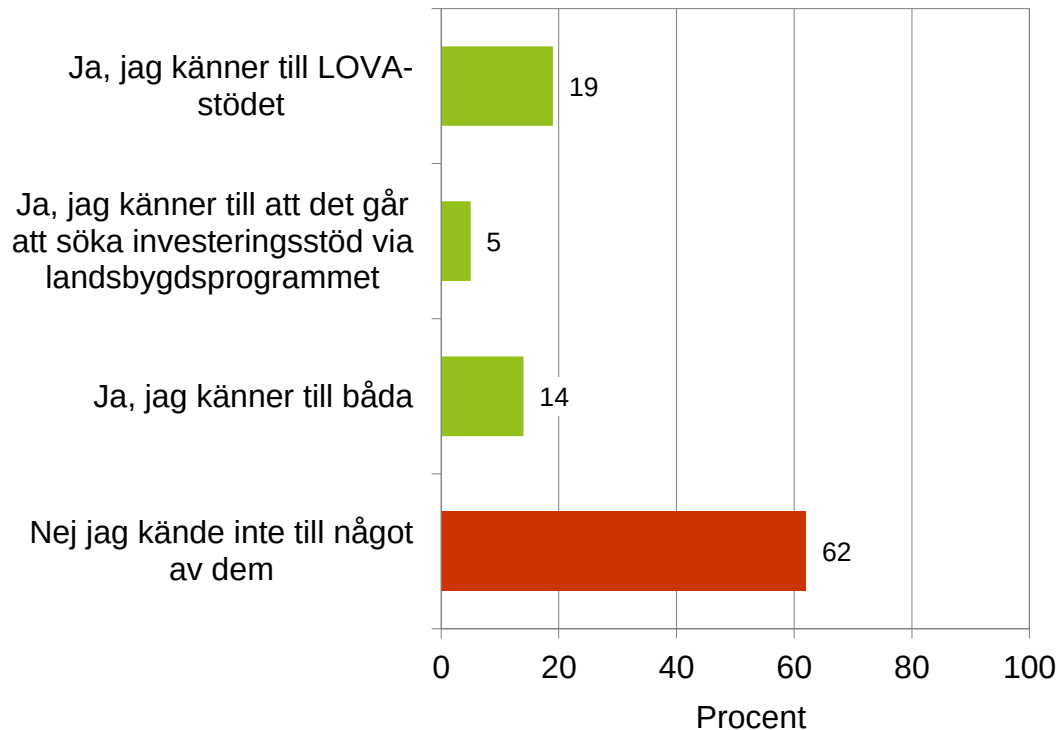
A7. Är du medlem i Greppa Näringen?

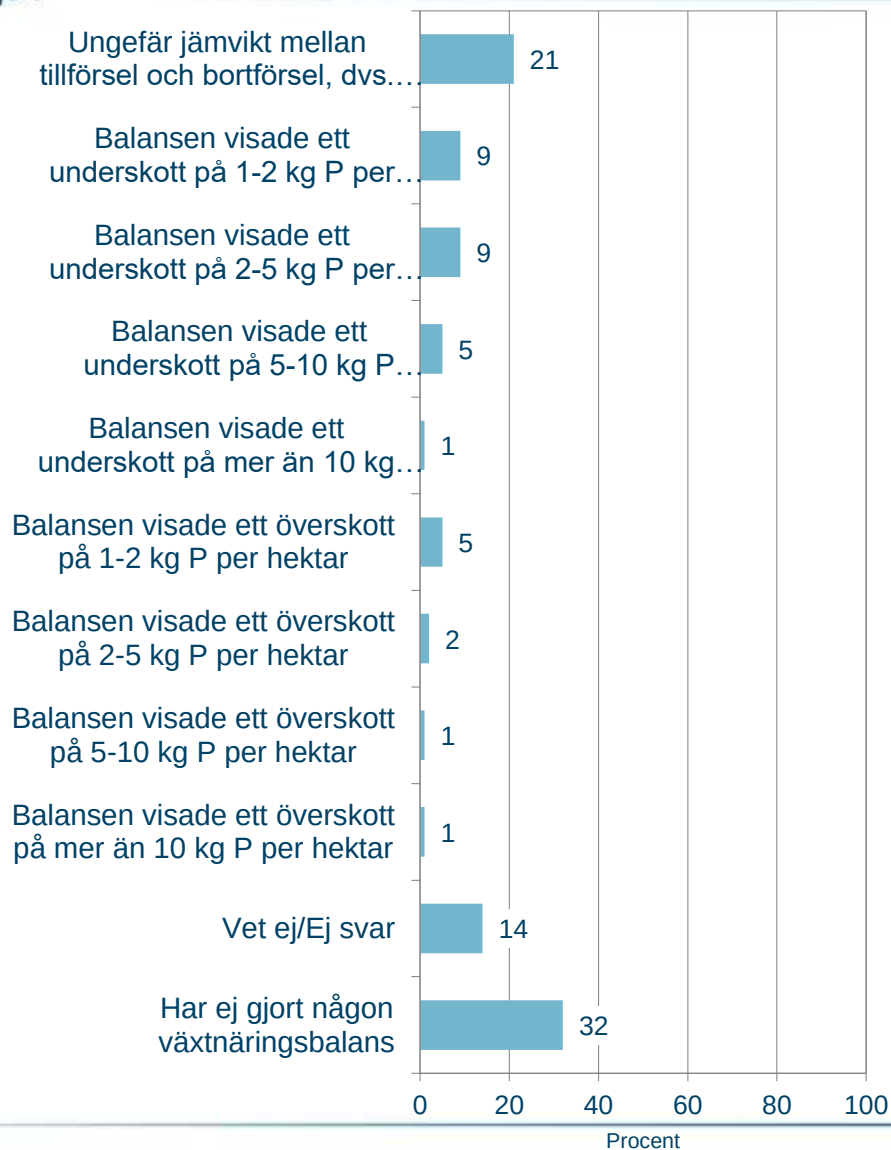
G1. Har du strukturkalkat någon åkermark sedan år 2010?

G3. Känner du till att det finns två olika stöd för strukturkalkning?

Växtnäringsbalans

- › Antalet rådgivningar minskar – hur ökar vi intresset?
- › Svårt att följa upp, särskilt åtgärder mot fosforförluster
 - 1) vilka åtgärder som görs (bl.a. statistik över stödberättigade åtgärder) och
 - 2) vad det får för effekt på vattenkvaliteten
- › Det tar tid...
 - › ...att nå ut till alla
 - › ...för budskapet att slå rot och mogna
 - › ...innan åtgärder kan bli gjorda (krävs omfattande planering, projektering och förarbete i många fall)
 - › ...innan effekterna märks i sjöar och vattendrag